

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента,
Лісової Нелі Валеріївни на дисертацію Ладнюк Вікторії Ростиславівни
«Кримінально-правова характеристика перешкоджання діяльності
народного депутата України та депутата місцевої ради», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право**

Актуальність теми дослідження. Народний депутат України як представник державної влади зобов'язаний дбати про благо України й добробут українського народу. Крім зазначеного, народний депутат України виконує низку інших функцій, зокрема: законодавчу, представницьку, установчу, програмну, зовнішньополітичну, контрольну, кадрову. Схожі повноваження на місцевому рівні здійснює депутат місцевої ради.

Створення перешкод у виконанні депутатами їхніх повноважень призводить до порушення нормальної роботи органів законодавчої влади та місцевого самоврядування, що негативно позначається на ефективності народовладдя в Україні. Держава гарантує народному депутату України та депутату місцевої ради необхідні умови для ефективного здійснення ними депутатських повноважень. Однією з форм державного захисту діяльності органів законодавчої влади та місцевого самоврядування від перешкоджання її здійснення з боку громадян, наділених владними повноваженнями, стало встановлення кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради (ст. 351 КК України).

Незважаючи на наявність достатньої кількості наукових праць, присвячених кримінально-правовій охороні діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради розглядали у своїх роботах такі вітчизняні вчені як Н. В. Акулова, П. С. Берзін, Р. В. Вереща, А. С. Габуда, О. М. Джу́жа,

М. В. Довгаль, З. А. Загинеї, А. П. Закалюк, О. О. Кияшко, О. М. Костенко, В. В. Кузнецов, М. П. Куцевич, С. Я. Лихова, Н. В. Лісова, В. І. Осадчий, Є. В. Пилипенко, Н. К. Рудий, А. В. Савченко, О. О. Седлецький, О. С. Сотула, М. Х. Сулайманов, Є. Л. Таможник, М. В. Фоменко, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін., що безумовно, праці цих учених становлять суттєву наукову і практичну цінність, однак чимало питань, пов'язаних з ознаками складів злочинів, передбачених ст. 351 КК України, залишилися дискусійними, а деякі з них – недостатньо чи взагалі не дослідженими, висвітлені лише в коментарях до чинного КК України, підручниках із кримінального права, статтях у періодичних виданнях тощо.

Крім того, ознайомлення із текстом дисертації, автореферату та опублікованими працями В. Р. Ладнюк дає підстави стверджувати, що проведене нею дослідження є дійсно новим комплексним дослідженням, яке на відміну від вже існуючих наукових напрацювань, стосується всієї системи кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. На основі такого дослідження дисертантом формулюються принципово нові висновки та пропозиції, які стосуються розглядуваного питання.

Використання В. Р. Ладнюк значної кількості наукових джерел забезпечило необхідну глибину проведеної роботи, її науковість і можливість ведення чітко аргументованої дискусії, яка у результаті привела до формування теоретичних висновків і практичних рекомендацій, що містять значний внесок у науку кримінального права і мають достатній ступінь наукової новизни. Переважна більшість висновків та пропозицій дисертантки заслуговують на схвалення та підтримку.

Наразі, як вже зазначалося, ця проблематика стає все більш актуальною, оскільки українське кримінальне законодавство постійно модернізується. До того ж, докорінна зміна кількісних та якісних ознак сучасної злочинності, вимагає їх належного наукового аналізу і напрацювання на цій основі адекватних заходів протидії на загальнодержавному рівні.

Що ж стосується проблем правозастосування, то про них можуть свідчити статистичні дані Генеральної прокуратури України, кількісні показники зареєстрованих злочинів стосовно перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради протягом останніх років засвідчують різну динаміку щодо кількості злочинів, зокрема за 2013 р. зареєстровано 79 таких злочинів, за 2014 р. – 40, за 2015 р. – 59, за 2016 р. – 111, за 2017 р. – 153, за 2018 р. – 145, за 2019 р. – 72¹. Крім того, за період 2013–2019 рр. Національна поліція України розпочала досудове розслідування за ст. 351 КК України 96 кримінальних провадження, однак до суду надіслали лише 1 провадження за зазначеною нормою. Однією з причин, що зумовила ситуацію стосовно цього виду злочину є дискусійні питання щодо застосування положень закону, які поки що не мають однозначного вирішення, що в свою чергу впливає і на стан правозастосовної практики. Авторка зазначає, що це обумовлене певними недоліками досліджуваних норм, а також відсутністю теоретичних досліджень кримінально-правової характеристики перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, що в комплексі призводить до відповідних труднощів під час кваліфікації цих злочинів, сприяє уникненню тими, хто їх учиняє, справедливої відповідальності. Не в останню чергу наявні проблеми викликані існуванням певних вад та недоліків у кримінальному процесуальному законодавстві України.

Дисертаційне дослідження В. Р. Ладнюк виконано відповідно до Законів України «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 № 2790-XII; «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 № 93-IV; «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 № 2623-III; Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ратифікованої Законом України від 21.11.2002 № 228-IV; Концепції реформування кримінальної юстиції України (Указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008); Плану заходів щодо реалізації цієї

¹ Офіс Генерального прокурора : [сайт]. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>.

Концепції (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2008 № 1153-р); Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на 2015–2019 рр. (наказ МВС України від 16.03.2015 № 275); Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 рр., схвалених рішенням Вченої ради академії від 26.12.2017 (протокол № 28).

Тому враховуючи викладене та необхідність реформування чинного кримінального законодавства у цій сфері, а також зважаючи на відсутність комплексних монографічних праць із досліджуваною проблематики в науці вітчизняного кримінального права, тема дисертаційного дослідження В. Р. Ладнюк, безумовно, є актуальною, і тому цілком логічним та необхідним, у цьому зв'язку, виступає проведення комплексного кримінально-правового дослідження перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради.

Зважаючи на відсутність комплексних монографічних праць із досліджуваною проблематики в науці вітчизняного кримінального права та з огляду на викладене, саме зараз виникла нагальна потреба у дисертаційному дослідженні Ладнюк Вікторії Ростиславівни, що безумовно, є актуальним.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Досить обґрунтованою і логічною виглядає сама структура дисертації. В цілому вона є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (340 найменування на 32 сторінках) і семи додатків на 30 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 255 сторінки, із них обсяг основного тексту – 193 сторінки.

Її перший розділ присвячений теоретичним, методологічним й правовим засадам дослідження кримінально-правової характеристики перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, у межах

якого констатовано, що стан доктринального опрацювання досліджуваного кримінально-правового питання не цілком відповідає потребам правозастосування через фрагментарний характер його вивчення або недостатню аргументованість окремо сформульованих пропозицій. Підкреслено, що наукові розробки із зазначеної тематики стали підґрунтям для комплексного та системного вивчення предмета дослідження, згруповано за напрямками вивчення перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради в аспекті: кримінальної відповідальності; кримінологічної, криміналістичної, кримінально-процесуальної та ін.; кримінальної відповідальності за таке перешкоджання в контексті досліджень щодо перешкоджання діяльності інших осіб, здійснення опору та посягання на життя представника державної влади, втручання в його роботу тощо. Методологію дослідження кримінально-правової характеристики перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради становлять система наукових підходів, сукупність методів, що були використані у взаємодії для реалізації поставлених задач і формування на підставі цього аргументованих висновків. Крім того, за результатами аналізу історичних джерел національного законодавства за критерієм нормативного закріплення в частині кримінально-правової охорони діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради виокремлено шість періодів його розвитку, які формували заборону за такими етапами: формування передумов встановлення відповідальності за перешкоджання діяльності представників державної влади; встановлення відповідальності за перешкоджання діяльності представників державної влади; криміналізація діянь, що полягають у невиконанні законних вимог представників державної влади; звуження кола осіб, щодо діяльності яких було встановлено кримінально-правову охорону (від представників органів державної влади до государя та членів його сім'ї); нормативне вдосконалення кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності представників державної влади; розвиток кримінально-правової охорони діяльності народного депутата України, депутата місцевої ради за чинним КК України. Також авторкою узагальнено зарубіжну практику

кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері захисту діяльності народного депутата та депутата місцевої ради

У другому розділі авторкою викладена кримінально-правова характеристика перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. У третьому розділі дисертаційного дослідження В. Р. Ладнюк вивчаються особливості відмежування перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради від суміжних злочинів та адміністративних правопорушень, особливості його кваліфікації. Авторкою досліджено особливості відмежування злочинів, передбачених ст. 351 КК України, від суміжних злочинів, передбачених ст. 112, 157, 170, 171, 342, 344, 346, 351-1, 351-2, 358, 366, 386 КК України, та адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 188-19 КУпАП. Проаналізовано помилки органів досудового розслідування та судів, яких допускаються під час їх відмежування. Визначено суміжні (спільні) риси в їхніх елементах, виокремлено ознаки, за якими їх слід відмежовувати під час вирішення питань кримінально-правової кваліфікації. Встановлено низку характерних рис (ознак), за якими збігаються досліджувані суміжні злочини. Основними критеріями їх відмежування є: 1) безпосередній об'єкт посягання; 2) коло осіб, які є потерпілими, та вид їхньої діяльності; 3) спосіб вчинення злочину; 4) суб'єкт злочину; 5) вина, мотив і мета вчинення злочину. Також розглянуто особливості кваліфікації перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, що зумовлені ускладненою конструкцією складів злочинів, передбачених ст. 351 КК України, поєднанням у їх межах кількох потерпілих від злочинного посягання та альтернативних суспільно небезпечних діянь. Доведено можливість існування продовжуваного досліджуваного одиничного злочину, що виражається у вчиненні кількох об'єднаних єдиним умислом тотожних діянь щодо перешкоджання як однієї із форм об'єктивної сторони злочину, вчинених у різний час, однак об'єднані єдиним злочинним умислом, спрямованим на досягнення єдиної мети. Проаналізовано випадки неправильної

офіційної кваліфікації дій службових осіб щодо перешкоджання діяльності народного депутата чи депутата місцевої ради в судовій практиці.

Така структура дисертації дозволила здобувачеві наукового ступеню найбільш повно охопити предмет дослідження, а опонентів – прослідкувати авторський творчий задум, краще зрозуміти логіку та послідовність (наступність) виконаного наукового дослідження. Що, відповідно, вказує на можливі шляхи удосконалення кримінального законодавства, яке регламентує відповідальність за вчинення окремих злочинів проти правосуддя. Достовірність наукових положень забезпечується: широтою й різноманітністю опрацьованої джерельної бази; вдалим використанням результатів оригінального соціологічного дослідження, проведеного у виді анкетування 430 працівників слідчих підрозділів Національної поліції в м. Києві та 10 областях України стосовно питань кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради; узагальненими результатами вивчення 96 кримінальних проваджень, досудове розслідування яких розпочато за ст. 351 КК України, за період 2013–2019 рр.; статистичними даними Генеральної прокуратури України щодо кількості розпочатих кримінальних проваджень, у яких особам вручено повідомлення про підозру за вчинення злочинів, пов'язаних із перешкоджанням діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, за 2013–2019 рр.; логічним викладенням матеріалу.

У контексті вищезазначеного, не зайвим буде наголосити й на тому, що авторкою змістовно визначено *мету дисертаційного дослідження*, яка полягає у комплексному та системному розробленні питань кримінально-правової характеристики перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, формування на цій підставі пропозицій щодо удосконалення законодавства та доктринальних положень кримінального права, спрямованих на підвищення ефективності правозастосовної практики.

Отже, вибір дисертанткою теми дослідження зумовлений, насамперед, її актуальністю та суттєвим практичним значенням, а також необхідністю

опанування проблем, що пов'язані з кримінальною відповідальністю за такі злочини, як перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. А ознайомлення із дисертаційним дослідженням дає підстави для висновку, що основні положення і висновки, які виносяться авторкою на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або по новому надають вирішення існуючих питань, виступають достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Характеристика змісту роботи. Зміст дисертаційного дослідження має досить високий теоретичний і науково-методологічний рівень виконання поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції і класифікації дозволили авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох питань предмета дослідження. Безумовно, позитивною рисою роботи є логічність та послідовність викладення матеріалу. Спочатку авторка аналізує сучасний стан та методологію дослідження кримінально-правової характеристики перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради і визначає ті вихідні основоположні принципи, на яких і ґрунтується це дослідження. Відповідно до цього, вона продовжує дослідження і переходить до вивчення історичного розвитку кримінально-правової охорони діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, їх прав та свобод та до вивчення особливостей кримінального законодавства зарубіжних країн про відповідальність за перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. Це надає можливість дисертантці сформулювати відповідні обґрунтовані висновки та пропозиції щодо вдосконалення змісту кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. Вказані пропозиції також зумовлюються фундаментальним аналізом об'єктивних та суб'єктивних ознак складів злочинів, передбачених ст. 351 КК України. Авторка зазначає, що особливості кваліфікації перешкодження діяльності народного депутата

України та депутата місцевої ради зумовлюються ускладненою конструкцією складів злочинів, передбачених ст. 351 КК України, поєднанням в їх межах кількох безпосередніх об'єктів злочинного посягання, альтернативних суспільно небезпечних діянь. В. Р. Ладнюк доводить можливість існування продовжуваного досліджуваного одиничного злочину, що виражається в кількох об'єднаних єдиним умислом тотожних погрозах, висловлених у різний час, однак з однією і тією самою метою.

У праці застосовуються історико-правовий, компаративістський (порівняльно-правовий), догматичний (логіко-юридичний), соціологічний, системний, діалектичний методи, метод аналізу словникових визначень, статистичний, індукції, дедукції методи дослідження, та інші наукові методи дослідження, чим забезпечений належний рівень обґрунтованості положень і висновків дисертації. Використання зазначених методів допомогло авторці вирішити на досить високому рівні всі задачі дослідження.

Дисертаційна робота справляє позитивне враження, оскільки В. Р. Ладнюк, продемонструвавши такі якості справжньої вченої, як працездатність, наполегливість і літературний хист, зуміла запропонувати нам цілісне й обґрунтоване уявлення про сьогоденний стан та перспективи розвитку кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. Авторка вміє аналізувати теоретичний і законодавчий матеріал, застосовувати різні методи наукового пізнання, формулювати виважені висновки, вести змістовну і коректну наукову полеміку. Дисертантка під час написання роботи опрацювала значний масив літератури не лише з кримінального права, а й з теорії права, конституційного та адміністративного права, кримінології, кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності.

Наукова новизна дисертації В. Р. Ладнюк визначається тим, що за характером і змістом розглянутих питань ця дисертація дійсно є першим в Україні монографічним науковим дослідженням, у якому здійснено комплексне

та системне дослідження кримінально-правової характеристики перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради.

Заслугує на підтримку обґрунтована авторкою пропозиція, що з огляду на потреби правозастосовної практики та досвід законодавства зарубіжних країн, а також ураховуючи основоположний підхід до логічної побудови структури норм КК України, про необхідність передбачити кримінальну відповідальність за перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради загальним суб'єктом злочину; натомість вчинення зазначених діянь службовою особою або за попередньою змовою групою осіб доцільно визначити як кваліфікуючі ознаки цих складів злочинів.

Позитивного оцінювання заслуговує пропозиція авторки щодо включення до переліку потерпілих від злочину, передбаченого ч. 1 ст. 351 КК України, також: сільських, селищних, міських, районних у місті, районних, обласних голів, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, а до переліку потерпілих від злочину, передбаченого ч. 2 ст. 351 КК України, – комітети Верховної Ради України; тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України; спеціальні й тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України; постійні та тимчасові комісії Верховної Ради Автономної Республіки Крим; постійні комісії та тимчасові контрольні комісії місцевої (сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної) ради.

Важливе значення має також дослідження в дисертації положення, що з урахуванням як конкретизації структури суспільних відносин об'єктів злочинів, передбачених ст. 351 КК України, так і позиції, згідно з якою назву розділу XV Особливої частини КК України доцільно викласти в такій редакції: «Злочини проти порядку публічного управління та публічного інформування», – аргументовано, що їхнім: 1) видовим об'єктом є відносини, що забезпечують авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їхніх окремих представників; 2) основним безпосереднім об'єктом є відносини, які забезпечують встановлений порядок наділення, користування та непорушення загальноновизнаного авторитету Верховної Ради України, окремих створених нею

органів, народних депутатів України й депутатів місцевих рад; 3) додатковим обов'язковим об'єктом є відносини, що забезпечують такий порядок (дотримання норм законодавства) діяльності цих органів, службових і посадових осіб.

Обґрунтовано пропозицію, що невиконання законних вимог народного депутата України, депутата місцевої ради, комітету або тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України як форма прояву об'єктивної сторони складів злочинів, передбачених ст. 351 КК України, полягає або в невчиненні обов'язкових (відповідних) дій, або (та) у вчиненні дій, щодо яких є заборона чи обмеження.

Доцільною є позиція авторки, що, зважаючи на співвідношення змісту нормативних конструкцій понять «недостовірна інформація» та «неправдива інформація», а також на відсутність системності й однозначності в нормативному використанні зазначених термінів у ст. 351 КК України, про необхідність внесення змін до диспозиції ч. 2 ст. 351 КК України, що передбачатимуть заміну слова «недостовірної» словом «неправдивої».

Цікавим аспектом є аргументована авторкою необхідність, враховуючи, що в назві ст. 351 КК України міститься вказівка на двох не взаємозалежних потерпілих від цього злочину, а сполучник *та*, використаний законодавцем у чинній назві статті, значно звужує її сутність, викласти її назву в такій редакції: «Перешкоджання діяльності народного депутата України *або* депутата місцевої ради».

Викликають позитивне враження положення, згідно з якими момент закінчення злочинів, передбачених ст. 351 КК України безпосередньо залежать від форми прояву суспільно небезпечного діяння, зокрема: 1) невиконання законних вимог – злочин слід вважати закінченим з моменту завершення терміну для виконання таких вимог; 2) створення перешкод у роботі – з моменту виникнення нових чи поновлення дії (впливу) раніше наявних факторів, обставин та умов, які заважають роботі; 3) надання неправдивої (недостовірної) інформації – з моменту надходження такої інформації до адресата.

Особливої уваги заслуговує позиція авторки, що перешкоджання діяльності народного депутата України може ставити під загрозу не тільки його особистий авторитет, а й авторитет законодавчого органу державної влади загалом, а перешкоджання діяльності депутата місцевої ради – авторитет такої ради. Перешкоджання діяльності комітетів, тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України, порушення авторитету цих органів тягне за собою порушення загального авторитету Верховної Ради України як законодавчого органу державної влади.

Всі ці наукові положення дисертаційного дослідження містять елементи новизни і, без сумніву, є певним внеском у кримінально-правову доктрину.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях. Основні положення дисертації висвітлені у 16 наукових публікаціях, серед яких – п'ять статей – у наукових виданнях МОН України, визначених як фахові з юридичних наук, дві – у закордонних юридичних виданнях (Республіка Молдова), дев'ять – тези доповідей, які оприлюднено на науково-практичних і науково-теоретичних конференціях та круглих столах.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження мають не лише наукове, а й суто практичне значення. Одержані автором висновки можуть бути використані для подальшого вдосконалення кримінального законодавства України, а також у правозастосуванні. Окремі положення дисертації можуть бути використані при написанні відповідних розділів підручників і навчальних посібників з кримінального права та кримінології; при викладанні Загальної та Особливої частин кримінального права України, у науково-дослідній діяльності, зокрема у: *законотворчій сфері* – під час удосконалення положень законодавства, розроблення (опрацювання) законопроектів про внесення змін і доповнень до чинного КК України стосовно кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради (лист Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності від 08.07.2019

№ 04-18/12-1185); *практичній діяльності* – для правильного й однозначного застосування ст. 351 КК України в процесі: кваліфікації злочинів проти діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради (акт Головного слідчого управління Національної поліції України від 31.05.2019); підготовки висновків до проєктів підзаконних нормативно-правових актів (акт Департаменту юридичного забезпечення МВС України від 22.05.2018); *освітньому процесі* – під час викладання та вивчення навчальних дисциплін «Кримінальне право. Загальна частина», «Кримінальне право. Особлива частина», «Особливості кваліфікації окремих видів злочинів» (акт Національної академії внутрішніх справ від 17.05.2019); *науково-дослідній діяльності* – для подальшого розроблення теоретичних положень стосовно кримінально-правової охорони діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, а також у процесі підготовки монографій та статей з кримінально-правових дисциплін (акт Національної академії внутрішніх справ від 15.05.2019).

Оцінювання оформлення дисертації і змісту автореферату. Дисертація і автореферат оформлені згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України. Автореферат за своїм змістом відповідає основним положенням дисертації та повністю відображає зміст, основні положення, висновки та пропозиції, які сформульовані у роботі.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Не спиняючись надалі детально на численних здобутках та позитивних моментах виконаної дисертаційної роботи, та у цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, звернемо увагу на окремі протиріччя, спірні положення, які, на наш погляд, потребують або додаткової аргументації, або спеціальних роз'яснень під час захисту дисертації, зокрема:

1. У підрозділі 1.2. дисертації досліджується історичний розвиток кримінально-правової охорони діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. За результатами такого дослідження авторка виділяє за критерієм нормативного закріплення в історичних джерелах національного законодавства шість періодів розвитку кримінально-правових норм з означеної

тематики: 1) формування передумов встановлення відповідальності за перешкоджання діяльності представників державної влади (1017–1528); 2) встановлення відповідальності за перешкоджання діяльності представників державної влади (1529–1565); 3) криміналізація діянь, що полягали в невиконанні законних вимог представників державної влади (1566–1648); 4) звуження кола осіб, щодо діяльності яких було встановлено кримінально-правову охорону (від представників органів державної влади до государя та членів його сім'ї) (1649–1844); 5) нормативне вдосконалення кримінальної відповідальності за перешкоджання діяльності представників державної влади (1845–2001); 6) розвиток кримінально-правової охорони діяльності народного депутата України, депутата місцевої ради за чинним КК України (з 2001 р. й донині) (с. 67).

Виникає одразу кілька зауважень, зокрема: 1) дисертантка приділяє зайву увагу деталізації питань історичного розвитку вітчизняного кримінального законодавства, що по суті, не зовсім співпадає із предметом дослідження; 2) виділення самих періодів такого історичного розвитку є доволі спірним, оскільки в межах першого та другого періоду, фактично захист діяльності народного депутата, депутата місцевої ради, а відтак навряд чи ці періоди можна вважати *періодом історичного розвитку* досліджуваної норми. Жодної згадки про захист їх діяльності в цей період історичного розвитку не було.

2. Дисертанткою приділено багато уваги вивченню сучасного об'єкту перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради (підрозділ 2.1 дисертації (с. 69–112), що є безумовно позитивною стороною дисертаційного дослідження. Водночас, дисертаційне дослідження лише виграло б, якби авторка більше уваги приділила би вивченню особливостей кваліфікації перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради.

3. Деяко дискусійним є твердження авторки, що родовим об'єктом злочинів, передбачених ст. 351 КК України, є відносини, що забезпечують охорону порядку публічного управління та публічного інформування (до

державної влади й місцевого самоврядування загалом, органів державної влади та місцевого самоврядування, об'єднань громадян і журналістів). Пояснюється це тим, що таке визначення родового об'єкта може поширюватися і на злочини, які розміщені в інших розділах Особливої частини КК України, зокрема, злочини проти правосуддя, злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини), а також злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг. Вбачається, що родовий об'єкт злочинів, передбачених ст. 351 КК України коректніше було б визначати через призму поняття «авторитету» органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян та журналістів.

4. У тексті розділу 2 роботи не знаходить належного обґрунтування пропозиція авторки щодо розширення кола службових осіб та віднесення до цих осіб тих, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням обліково-контрольних функцій, чи виконують такі функції за спеціальним повноваженням. Загалом, не заперечуючи доцільність та необхідність такої науково пропозиції, слід звернути увагу авторки, що зроблені нею висновки та пропозиції повинні знаходити належну аргументацію і обґрунтування.

5. У підрозділі 3.2 авторка, розглядаючи особливості кваліфікації перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради за сукупністю з іншими злочинами (а цей момент є одним з найцікавіших з практичного погляду), демонструє обмежений підхід при моделюванні типових ситуацій і прикладів, а тому, нажаль, не отримують свого повного вирішення відповідно до поставлених задач. Чіткий розгляд саме цих питань посприяв би вирішенню найпоширеніших проблемних випадків, що трапляються на практиці.

Перелічені вище зауваження стосуються дискусійних питань або певних не досить чітких формулювань та інших положень і не можуть вплинути на загальне позитивне оцінювання дисертації. Ці зауваження В. Р. Ладнюк,

сподіваємося, врахує у подальшій науковій та педагогічній діяльності.

Загалом наші критичні зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, оскільки більшість із них є дискусійними і не відносяться до основних, концептуальних положень дисертації.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що тема дисертації надзвичайно актуальна, сформульовані автором висновки і рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною і мають не лише теоретичне, а й практичне значення.

Таким чином, рецензована дисертація є кваліфікованою науковою працею, що містить результати проведених авторкою досліджень. Нею отримані нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки кримінального права.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення.

Дисертаційне дослідження Ладнюк Вікторії Ростиславівни «Кримінально-правова характеристика перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради» є завершеною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності розв'язують конкретну наукову проблему, яка має істотне значення для кримінального права, на підставі чого внесено змістовні та аргументовані пропозиції щодо вдосконалення Кримінального кодексу України та практики його застосування. Дисертація є самостійною роботою, пройшла належну апробацію, її зміст цілком відповідає заявленій дисертанткою науковій спеціальності. Оформлення дисертації та автореферату відповідає встановленим Міністерством освіти і науки України вимогам.

На підставі викладеного слід констатувати, що дисертація В. Р. Ладнюк «Кримінально-правова характеристика перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради» є завершеною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності виконують конкретне наукове завдання, відповідає вимогам, що

пред'являються до відповідного різновиду наукових робіт у Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її авторка, на основі публічного захисту, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент:

начальник відділу організаційного
забезпечення підготовки та
підвищення кваліфікації прокурорів
Тренінгового центру прокурорів України,
кандидат юридичних наук, доцент

Неля ЛІСОВА

Підпис Лісова Н. В. завідувач

Начальник відділу
документального забезпечення

25- червня 20 20 року